

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 20-11-2020 r.

Adam Bodnar

VII.7033.43.2019.AMB

**Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze!

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają kolejne skargi studentów dotyczące wynikającego z art. 93 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.; dalej jako: PSWN) **ograniczenia w zakresie dostępu do świadczeń pomocy materialnej.**

Zgodnie z powołanym wyżej przepisem, stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych, zapomoga, stypendium rektora oraz stypendium ministra przysługują na studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich, jednak nie dłużej niż przez okres 6 lat. Nie negując dopuszczalności powiązania możliwości uzyskania stypendium z faktem odbywania studiów w terminie, pragnę zwrócić uwagę, że obowiązujące przepisy różnicują uprawnienie do pomocy materialnej w zależności od tego, czy student podejmuje kształcenie w ramach studiów trwających pięć lat lub mniej bądź sześć lat. W przypadku tej pierwszej grupy studentów, mimo wydłużenia czasu odbywania studiów, np. z uwagi na wyjazd zagraniczny w ramach wymiany studenckiej bądź z przyczyn losowych, np. choroby, mogą oni pobierać stypendium dłużej niż planowany czas realizacji studiów. Studenci studiów, które planowo trwają dłużej niż pięć lat, tj. m.in. studenci medycyny, nawet w przypadku losowego

wydłużenia czasu dobywania studiów, nie mają możliwości uzyskania wsparcia materialnego.

W związku z powyższym, w mojej ocenie, uznać należy, że wprowadzone rozwiązanie nie w pełni służy realizacji celu, jakim jest powiązanie możliwości uzyskania stypendium z terminowym ukończeniem studiów i jednocześnie w sposób nieuzasadniony odmiennie traktuje studentów w zależności od tego, jaki kierunek studiów wybrali.

Podjmując przedmiotową sprawę już w przeszłości, pismem z dnia 17 września 2019 r. zwróciłem się do Dyrektora Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o przedstawienie stanowiska. W odpowiedzi zostałem poinformowany, że przepisy dotyczące przyznawania świadczeń stosuje się wobec wszystkich studentów, stąd nie można uznać, że mają one charakter dyskryminujący. Dodatkowym argumentem przemawiającym za niedyskryminującym charakterem wspomnianych przepisów miał być fakt, że świadczenia te przysługują studentom do ukończenia studiów na określonym poziomie, zaś osoby przedłużające naukę na studiach powyżej 6 lat, tracą prawo do świadczeń bezzwrotnej pomocy materialnej. Dyrektor Departamentu poinformował mnie również, że „[w]prowadzenie 6-letniego okresu przysługiwania świadczeń na studiach (...) wpłynie dyscyplinująco na realizację procesu kształcenia przez studentów, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia interesu publicznego w przypadku bezpłatnych studiów w uczelniach publicznych, finansowanych z budżetu państwa”.

Przedstawione stanowisko budzi jednak moje dalsze wątpliwości. Przede wszystkim sam fakt, że przedmiotowa regulacja dotyczy wszystkich studentów nie uzasadnia twierdzenia, że nie ma ona charakteru dyskryminującego. Jak wskazywałam wyżej, prawodawca różnicuje uprawnienie studentów nieterminowo realizujących program studiów do ubiegania się o stypendium w zależności od wybranego kierunku studiów. Dla przykładu student kształcący się na kierunku realizowanym w ramach jednolitych studiów magisterskich (np. prawa) będzie mógł wydłużyć okres odbywania studiów o rok i jednocześnie ubiegać się o przyznanie stypendium. Z kolei student medycyny takiej możliwości zostaje pozbawiony. Co więcej, warto zauważyć, że w świetle obowiązujących przepisów także student kształcący się na studiach pierwszego stopnia trwających 3 lata

może wydłużyć okres studiowania i realizować te studia w ciągu 6 lat zachowując jednocześnie możliwość ubiegania się o stypendium. W tym kontekście wątpliwe wydaje się też, by wprowadzone ograniczenie w rzeczywistości przyczyniło się do zdyscyplinowania studentów kształcących się na studiach trwających krócej niż 6 lat.

Powyższe wątpliwości przedstawiałem Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Minister, pismem z dnia 6 grudnia 2019 r. (znak sprawy: DSW. WSS.051.4.2019AŚL), poinformował mnie, że „[w]ysłuchując się (...) w głos środowiska akademickiego oraz wychodząc naprzeciw (...) postulatam i oczekiwaniom, przy okazji nowelizacji ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* wprowadzone zostanie rozwiązanie uwzględniające potrzebę wydłużenia okresu przysługiwania świadczeń studentom korzystającym z urlopu od zajęć”.

Niestety, dotychczas kwestionowany przepis nie uległ zmianie. Mając to na uwadze, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie, w szczególności zaś o wskazanie, czy w Ministerstwie trwają prace nad wprowadzeniem postulowanych zmian w PSWN.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/